

Brussel, 13 mei 2025
(OR. en)

8779/25

EDUC 140
JEUN 67
SOC 268
DIGIT 85

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
Betreft:	Conclusies van de Raad over inclusieve, op de lerende gerichte praktijken in voor- en vroegschoolse educatie en opvang en schoolonderwijs

In de bijlage vinden de delegaties de bovengenoemde conclusies van de Raad, die de Raad (Onderwijs, Jeugdzaken, Cultuur en Sport) tijdens zijn zitting van 12 mei 2025 heeft goedgekeurd.

Conclusies van de Raad over inclusieve, op de lerende gerichte praktijken in voor- en
vroegschoolse educatie en opvang en schoolonderwijs

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

HERINNEREND AAN de in de Unie aangenomen teksten over onderwijs en opleiding en sociale
vraagstukken voor beleidsaangelegenheden,

BENADRUKT het volgende:

1. De beginselen van inclusief onderwijs weerspiegelen de grondrechten van alle lerenden, zoals verankerd in het Unesco-Verdrag nopens de bestrijding van discriminatie in het onderwijs, het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind, het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.
2. Onderwijs en opleiding spelen een cruciale rol bij het bevorderen van inclusieve en democratische samenlevingen en het stimuleren van concurrentievermogen en welvaart. Een inclusieve samenleving, gebaseerd op billijk en hoogwaardig onderwijs en billijke en hoogwaardige opleiding, die beide toegankelijk lesmateriaal en toegankelijke infrastructuur en pedagogische benaderingen bieden, zorgt voor en verbetert kansen, welzijn en groei voor alle lerenden, ongeacht hun achtergrond, capaciteiten of omstandigheden. Zonder inclusief onderwijs is het potentieel voor innovatie en duurzame vooruitgang beperkt, en door de diverse talenten en perspectieven van alle individuen te benutten, worden zowel de sociale cohesie als het concurrentievermogen versterkt.

3. Voor- en vroegschoolse educatie en opvang en schoolonderwijs spelen een centrale rol door te voorzien in preventieve maatregelen om sociale ongelijkheden aan te pakken en tegelijkertijd het individuele en maatschappelijke welzijn op de lange termijn te bevorderen. Inclusieve, op de lerende gerichte praktijken in voor- en vroegschoolse educatie en opvang en in schoolonderwijs bevorderen gelijke kansen, sociale cohesie en de volledige deelname van alle kinderen en lerenden aan het onderwijs en de samenleving, en dragen tegelijkertijd bij tot hun algehele persoonlijke, emotionele en sociale ontwikkeling. Ze zorgen er ook voor dat de onderwijs- en opleidingsstelsels veerkrachtig, flexibel en billijk blijven door iedereen kansen te bieden om te groeien en zijn volledige potentieel te benutten.
4. Het concept van inclusief onderwijs en de integratie ervan in de beleidskaders van de lidstaten op het gebied van onderwijs en opleiding zijn geëvolueerd en blijven evolueren. Inclusief onderwijs wordt nu steeds meer gezien als een systemische aanpak die gericht is op alle lerenden om hun universele recht op onderwijs te waarborgen. Het doel is om elke lerende zinvolle, hoogwaardige onderwijsmogelijkheden en voortdurende ondersteuning te bieden, in overeenstemming met het eerste en het elfde beginsel van de Europese pijler van sociale rechten en de eerste strategische prioriteit van het strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding, met het oog op een Europese en wereldwijde onderwijsruimte.

BEKLEMT TOONT het volgende:

5. Voor de toepassing van deze conclusies moeten de termen “voor- en vroegschoolse educatie en opvang” (ECEC) en “schoolonderwijs” worden opgevat in overeenstemming met het nationale recht en de structuur van elk nationaal onderwijs- en opleidingsstelsel.

CONSTATEERT het volgende:

6. Onderwijs en opleiding ondergaan een aanzienlijke transformatie, onder invloed van technologische vooruitgang, zich ontwikkelende innovatieve pedagogische benaderingen en veranderende maatschappelijke behoeften. Deze verschuivingen hervormen het onderwijs, het leren, beoordelingen en evaluaties, waarbij steeds meer de nadruk wordt gelegd op gepersonaliseerde, innovatieve, inclusieve en flexibele praktijken.

7. Recente crises, waaronder natuurrampen, gewapende conflicten zoals de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, economische instabiliteit en noodsituaties op het gebied van de volksgezondheid, en politieke en sociale beroeringen die de eerbiediging van de menselijke waardigheid en de verdere bevordering van de mensenrechten in de Europese onderwijsruimte in gevaar brengen, hebben ingrijpende en vaak blijvende gevolgen voor de onderwijs- en opleidingsstelsels in heel Europa. Deze factoren kunnen het leren verstoren en de toegang tot hulpbronnen beperken, waardoor de ongelijkheden toenemen.
8. De toenemende diversiteit van kinderen en lerenden brengt uitdagingen met zich mee voor ECEC-instellingen en scholen, waarbij wordt benadrukt dat doeltreffend moet worden ingespeeld op hun uiteenlopende behoeften. Deze instellingen moeten veerkrachtiger, toegankelijker en inclusiever zijn om billijke leermogelijkheden en de algehele ontwikkeling van elk kind en elke lerende te bevorderen en zo bij te dragen tot sociale cohesie.
9. Schoolleiders, leerkrachten, opleiders en ander personeel, onder meer op het gebied van ECEC, zijn van cruciaal belang voor het welslagen van inclusief onderwijs. De aanwerving en het behoud van gekwalificeerde professionals blijft in veel lidstaten echter een grote uitdaging, wat de doeltreffende uitvoering van inclusief onderwijs in de weg zou kunnen staan.

CONSTATEERT het volgende:

10. De eerste onderwijsjaren, met name in ECEC-omgevingen, zijn van cruciaal belang om de basis te leggen voor inclusief leren. In deze jaren wordt de algehele persoonlijke, emotionele en sociale ontwikkeling van kinderen bevorderd, wordt vorm gegeven aan hun positieve houding tegenover leren, en worden hun nieuwsgierigheid gestimuleerd en hun zelfvertrouwen opgebouwd. Billijke toegang tot hoogwaardig onderwijs, vroegtijdige interventies en inclusieve onderwijsmethoden kunnen de kansen voor alle kinderen om succesvol te zijn in het leven aanzienlijk verbeteren.
11. Inclusieve, op de lerende gerichte praktijken zetten elk individu, met zijn eigen uitdagingen, interesses en talenten, centraal in het onderwijsproces en maken gebruik van flexibele en adaptieve methoden om lerenden tegemoet te komen en hen te begeleiden bij het ontwikkelen van hun volledige potentieel en het bereiken van succes op school, waarbij de beperkingen als gevolg van structurele ongelijkheden, schadelijke maatschappelijke normen en stereotypen worden tegengegaan.
12. Niet-formeel onderwijs kan, door de inclusieve dimensie ervan, bijdragen tot de ontwikkeling en verbetering van de zachte vaardigheden van lerenden. Het is belangrijk om bruggen te slaan tussen formeel onderwijs en niet-formeel onderwijs en gezamenlijke initiatieven en acties tussen deze twee vormen van onderwijs aan te moedigen.
13. Uit empirisch onderbouwd onderzoek blijkt dat inclusief onderwijs alle lerenden ten goede komt, zowel wat betreft hun onderwijsprestaties als hun persoonlijke, emotionele en sociale ontwikkeling en algemeen welzijn, en dat wanneer lerenden met uiteenlopende achtergronden en capaciteiten samen in een reguliere klas worden geplaatst en aan hun behoeften wordt voldaan door middel van specifieke ondersteunende maatregelen, zij vaker positieve sociale relaties, een groter gevoel van eigenwaarde en betere probleemoplossende vaardigheden ontwikkelen, hetgeen allemaal van cruciaal belang is voor een leven lang leren en een actieve deelname aan de samenleving en de arbeidsmarkt.
14. Toegang tot hoogwaardige gegevens over de resultaten van lerenden, inclusieve praktijken en de belemmeringen waarmee lerenden met uiteenlopende en speciale onderwijsbehoeften worden geconfronteerd, is van cruciaal belang voor de monitoring van vooruitgang, de evaluatie van het effect van inclusief onderwijsbeleid en de voortdurende aanpassing van schoolpraktijken aan de veranderende behoeften van alle lerenden.

15. Empirisch onderbouwd beleid waarin gegevens over de doeltreffendheid van inclusieve praktijken zijn opgenomen, is van essentieel belang om het ontwerp en de uitvoering van inclusieve onderwijs- en opleidingsstelsels op alle niveaus te sturen en ervoor te zorgen dat de maatregelen zijn afgestemd op de uiteenlopende behoeften van lerenden en tegelijkertijd hoogwaardig en billijk onderwijs en hoogwaardige en billijke opleiding bevorderen.
16. Een doeltreffende en hoogwaardige initiële lerarenopleiding en permanente professionele ontwikkeling, gebaseerd op feiten en beste praktijken, alsook op de behoeften en verwachtingen van leerkrachten, zijn van essentieel belang om schoolleiders, leerkrachten, opleiders en ander personeel, ook op het gebied van ECEC, uit te rusten met de kennis, vaardigheden, attitudes en onderwijsstrategieën om inclusief onderwijs te vergemakkelijken. Dit houdt onder meer in dat zij in staat worden gesteld ethische en veilige hulptechnologieën te gebruiken ter ondersteuning van kinderen en lerenden met uiteenlopende behoeften in reguliere groepen in ECEC-omgevingen, klaslokalen en scholen.
17. De integratie van inclusieve onderwijsbeginselen in onderwijs- en opleidingsstelsels vereist een alomvattende, schoolbrede aanpak waarbij leerprocessen, onderwijspraktijken, beoordelingsmethoden, de schoolomgeving en ondersteunende diensten op elkaar worden afgestemd om alle lerenden een alomvattende onderwijservaring en welzijn te bieden, en waarbij schoolleiders, leerkrachten, opleiders en ander personeel de diversiteit van de samenleving weerspiegelen.

REKENING HOUDEND MET het volgende:

18. Het belang van inclusieve onderwijspraktijken op basis van een aanpak waarbij de lerende centraal staat, waarbij rekening wordt gehouden met de uiteenlopende behoeften, interesses en leerstijlen van elk individu, van ECEC tot schoolonderwijs.
19. Het belang van een gediversifieerde en gekwalificeerde pool van onderwijzend personeel voor het verbeteren van de leerresultaten voor alle lerenden en de bijdrage van die pool aan de sociale cohesie en de ontwikkeling van democratische samenlevingen.

20. Het belang van communicatie en samenwerking met alle gezinnen, ouders of wettelijke voogden om ervoor te zorgen dat er beslissingen worden genomen in het belang van het kind.
21. De noodzaak om empirisch onderbouwde beleidsmaatregelen en praktijken op systemische wijze verder te ontwikkelen en uit te voeren om tegemoet te komen aan de veranderende en uiteenlopende behoeften van kinderen en lerenden, zowel in ECEC als in het schoolonderwijs, en er tegelijkertijd voor te zorgen dat deze benaderingen het meest recente onderzoek op het gebied van onderwijs en opleiding weerspiegelen.

WIJST EROP dat:

22. Ervoor moet worden gezorgd dat de uiteenlopende behoeften van lerenden adequaat en vroegtijdig in kaart worden gebracht met als doel inclusieve en veilige leeromgevingen te creëren die de betrokkenheid van alle lerenden bij billijk en hoogwaardig onderwijs en billijke en hoogwaardige opleiding aanmoedigen, en waarbij diversiteit en gemeenschappelijke Europese waarden in acht worden genomen en digitaal humanisme wordt bevorderd.
23. Tegemoet moet worden gekomen aan de uiteenlopende behoeften van lerenden door te voorzien in adequate, empirisch onderbouwde ondersteunende maatregelen, en lerenden en schoolleiders, leerkrachten, opleiders en ander personeel tegelijkertijd de kennis, vaardigheden en attitudes moet worden verschaft om diversiteit te erkennen en te waarderen en sociale cohesie, gelijkheid, persoonlijke ontplooiing en actief burgerschap te bevorderen.
24. Onderzoek en robuuste gegevensverzamelings- en onderzoekssystemen op het gebied van inclusieve ECEC en inclusief schoolonderwijs moeten worden ontwikkeld en versterkt om de strategische keuze van doeltreffende en efficiënte inclusieve benaderingen te sturen.

VERZOEKT DE LIDSTATEN:

25. In voorkomend geval voort te gaan met de ontwikkeling en uitvoering van een geïntegreerde en alomvattende strategie voor succes op school en inclusief beleid ter bevordering van de actieve deelname van alle kinderen en lerenden, waarbij billijke toegang tot ECEC en schoolonderwijs van hoge kwaliteit wordt gewaarborgd en belemmeringen voor leren worden weggenomen.
26. Onderwijs- en formatieve beoordelingsbenaderingen en -strategieën te bevorderen die gericht, flexibel, gedifferentieerd en gepersonaliseerd zijn om tegemoet te komen aan de uiteenlopende behoeften van lerenden, zodat onderwijsomgevingen de volledige deelname van alle lerenden ondersteunen, ongeacht hun beginpunt.
27. Door middel van een schoolbrede aanpak inclusieve ECEC- en schoolculturen en -praktijken verder te ontwikkelen die diversiteit respecteren en waarderen, respect voor alle individuen en rolmodellen uit alle lagen van de bevolking bevorderen en gezamenlijke benaderingen van leren aanmoedigen, waarbij kinderen, lerenden, gezinnen, ouders of wettelijke voogden, schoolleiders, leerkrachten, opleiders en ander personeel, zoals ondersteunend en gespecialiseerd personeel, onder meer in ECEC, samenwerken om ondersteunende leergemeenschappen tot stand te brengen waarin rekening wordt gehouden met de leerbehoeften en het welzijn van iedereen.
28. Ervoor te zorgen dat er inspanningen worden geleverd om de standpunten en meningen van alle lerenden te integreren in onderwijsaangelegenheden die hen aangaan, teneinde hun gevoel van zeggenschap en hun gevoel erbij te horen te versterken en ervoor te zorgen dat zij zich mondig voelen en betrokken voelen bij democratische processen.

29. Een bredere betrokkenheid van gezinnen, ouders of wettelijke voogden bij ECEC-omgevingen en scholen aan te moedigen om ertoe bij te dragen dat de behoeften en capaciteiten van hun kinderen en hun sociaal-economische en culturele achtergrond worden erkend, een en ander rekening houdend met het belang van het kind.
30. Te overwegen te investeren in een initiële lerarenopleiding en permanente professionele ontwikkeling en ondersteuning voor schoolleiders, leerkrachten, opleiders en ander personeel, zoals ondersteunend en gespecialiseerd personeel, om ervoor te zorgen dat zij over de kennis, vaardigheden en attitudes beschikken om inclusieve onderwijs- en beoordelingspraktijken toe te passen, de uiteenlopende behoeften van lerenden te erkennen en aan te pakken en ondersteunende leeromgevingen te bevorderen.
31. Om, voortbouwend op bestaande structuren teneinde extra administratieve lasten te vermijden, meer inspanningen te leveren om gegevens over inclusieve praktijken en leerresultaten voor alle lerenden te verzamelen en te analyseren, met bijzondere aandacht voor lerenden met een ondervertegenwoordigde en gemarginaliseerde achtergrond en lerenden met speciale onderwijsbehoeften, waarbij etikettering en stigmatisering worden vermeden, om ervoor te zorgen dat het beleid gebaseerd is op betrouwbare, actuele gegevens.
32. De analyse van doeltreffende inclusieve praktijken en de omzetting van onderzoek in praktische inclusiestrategieën te ondersteunen, waarbij ervoor wordt gezorgd dat die strategieën contextueel relevant zijn en kunnen worden aangepast aan verschillende onderwijsomgevingen.

33. Waar passend het ethische en veilige gebruik van hulptechnologieën en digitale instrumenten aan te moedigen en gebruik te maken van de nieuwe kansen die artificiële intelligentie kan bieden om de toegankelijkheid te verbeteren en de leerresultaten voor lerenden met uiteenlopende behoeften te verbeteren, en billijke toegang tot die technologieën en instrumenten te bevorderen.
34. De samenwerking tussen beleidsmakers, onderzoekers, jongeren, schoolleiders, leerkrachten, opleiders en ander personeel, onder meer in ECEC, en andere belanghebbenden verder te bevorderen om ervoor te zorgen dat empirisch onderbouwde praktijken worden gedeeld, geëvalueerd en toegepast in alle onderwijs- en opleidingsstelsels.
35. De samenwerking te bevorderen tussen ECEC-instellingen, scholen en instellingen voor hoger onderwijs en onderzoek met het oog op de ontwikkeling van innovatieve, empirisch onderbouwde, inclusieve en op de lerende gerichte methoden die schoolleiders, leerkrachten, opleiders en ander personeel, ook in ECEC, bij hun werk ondersteunen.
36. Partnerschappen tussen ECEC-instellingen, scholen, sociale diensten, zorgaanbieders, jeugdorganisaties en gemeenschapsorganisaties te versterken om de algehele ontwikkeling van kinderen en lerenden te ondersteunen en daarbij zowel educatieve als sociaal-economische factoren aan te pakken die van invloed zijn op hun leerresultaten en welzijn.
37. De doeltreffendheid van inclusief onderwijsbeleid en inclusieve onderwijspraktijken te monitoren en te evalueren met behulp van een reeks middelen, waaronder feedback van lerenden, schoolleiders, leerkrachten, opleiders en ander personeel, onder meer in ECEC, en gezinnen, ouders of wettelijke voogden, en waar nodig aanpassingen door te voeren om te zorgen voor voortdurende verbetering.

VERZOEKT DE EUROPESE COMMISSIE:

38. De lidstaten te blijven ondersteunen bij hun inspanningen om inclusieve onderwijspraktijken toe te passen door middel van EU-financiering met alle beschikbare middelen, zonder vooruit te lopen op de onderhandelingen over het meerjarig financieel kader voor de periode na 2027, en door middelen te ontwikkelen die empirisch onderbouwd inclusief beleid bevorderen, en daarbij gebruik te maken van onder meer de deskundigheid van de Permanente Groep indicatoren en benchmarks.
39. De lidstaten steun te blijven bieden bij peer-learningactiviteiten, die mogelijkheden creëren om onderzoeksgegevens te bestuderen en te leren van ervaringen met het bevorderen van verandering en innovatie in alle onderwijs- en opleidingsstelsels.
40. Voort te gaan met de ontwikkeling van een register van op onderzoek gebaseerde doeltreffende en efficiënte beleidsmaatregelen en praktijken op het gebied van inclusief onderwijs, voortbouwend op bestaande middelen, zoals het Europees platform voor schoolonderwijs, met als doel schoolleiders, leerkrachten, opleiders en ander personeel, onder meer in ECEC, en lokaal, regionaal en nationaal beleid te ondersteunen, teneinde de resultaten voor alle kinderen en lerenden te verbeteren.
41. Verder samen te werken en te streven naar synergieën met internationale organisaties, onafhankelijke agentschappen en andere relevante internationale belanghebbenden, zoals het Europees Agentschap voor bijzondere onderwijsbehoeften en inclusief onderwijs, de OESO, de Internationale Vereniging voor de evaluatie van het onderwijsrendement (IEA), Unesco, Unicef en het Europees statistisch systeem om het bewijsmateriaal met betrekking tot inclusief onderwijs te versterken, zonder daarbij nieuwe structuren te creëren.
42. Rekening te houden met deze conclusies bij de voorbereiding en uitvoering van maatregelen op het gebied van inclusief onderwijs, met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel.

VERZOEKT DE COMMISSIE EN DE LIDSTATEN:

43. Het volledige potentieel van het Erasmus+-programma te blijven benutten om inclusief onderwijs te ondersteunen door middel van projecten, praktijken en pedagogische instrumenten in alle dimensies en acties van het programma, en optimaal gebruik te maken van de inclusieve benadering van leermobiliteit van het programma, zodat het leidt tot echte veranderingen in de onderwijs- en opleidingsstelsels.
44. Zich ertoe te verbinden ervoor te zorgen dat inclusief onderwijs op EU-niveau een prioriteit blijft op het gebied van onderwijs en opleiding, en zo bij te dragen tot de volledige verwezenlijking van de Europese onderwijsruimte en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de VN, met name doelstelling 4 (kwaliteitsonderwijs).
45. De dialoog en de samenwerking tussen alle belanghebbenden op lokaal, regionaal, nationaal, EU- en internationaal niveau in de onderwijs- en opleidingssector voort te zetten om inclusieve, billijke en op de lerende gerichte onderwijs- en opleidingsstelsels tot stand te brengen die de ontwikkeling van alle lerenden ondersteunen.
